

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง สิทธิในการรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็น
และความรับผิดชอบต่อการกระทำ

จัดทำโดย พล ทปานศิริ มีผล
รหัส ๒๒๐๑๕๖

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่อง สิทธิในการรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็น
และความรับผิดชอบต่อการกระทำ

จัดทำโดย พล ทปานศิริ มีผล
รหัส ๒๒๐๑๕๖

หลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑ ปี ๒๕๕๖
วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บทความทางวิชาการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

เรื่อง สิทธิในการรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็นและความรับผิดชอบต่อการกระทำ

(ศึกษารณิ การปฏิบัติการต่อประชาชนของเจ้าหน้าที่ในฐานะเป็นเครื่องมือของรัฐ

ตามกฎหมายต้องได้รับความคุ้มครองและต้องได้รับการอบรมเรื่องกฎหมาย

เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอย่างถูกต้อง)

๑. หลักพื้นฐานทั่วไปว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนใน หมวดที่ ๓ เรื่อง สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย เพื่อให้การใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมอย่างเต็มที่ โดยกำหนดแนวทางไว้ ๔ ประการด้วยกันคือ

๑.๑ การคุ้มครองส่งเสริม และการขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่

๑.๒ การลดการผูกขาดอำนาจรัฐและจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม

๑.๓ การทำให้การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรม และจริยธรรม

๑.๔ การทำให้ระบบตรวจสอบมีความเข้มแข็งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามที่กล่าวมาแล้วจึงมีการบัญญัติที่ปรากฏในตอนที ๑ บททั่วไป ส่วนที่ ๒ อันเป็นบทที่ว่าด้วยความเสมอภาค ส่วนที่ ๓ ว่าด้วย สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ส่วนที่ ๔ ว่าด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ส่วนที่ ๕ ว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สิน ส่วนที่ ๖ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ส่วนที่ ๗ ว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ส่วนที่ ๘ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ส่วนที่ ๙ ว่าด้วยสิทธิในการได้รับการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ ส่วนที่ ๑๐ ว่าด้วยสิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน ส่วนที่ ๑๑ ว่าด้วยเสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม ส่วนที่ ๑๒ ว่าด้วยสิทธิชุมชน และ ส่วนที่ ๑๓ ว่าด้วยสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ที่จำเป็นต้องกล่าวให้เห็นในภาพรวมทั้งหมดในที่นี้เพื่อที่จะเน้นให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการพัฒนาในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนไปอย่างกว้างขวางมากทีเดียว จนน่าเป็นห่วงว่าประชาชนคน

ไทยจะเข้าใจและสามารถใช้สิทธิเสรีภาพเหล่านี้ได้อย่างมีขอบเขตจำกัดที่จะไม่ไปละเมิดหรือก้าวล่วงไปในสิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตของตนหรือไม่ ดังนั้นเราจึงสมควรที่จะต้องทำความเข้าใจขอบเขตของสิทธิเสรีภาพให้กระจ่างชัดเพราะเมื่อใดที่มีการก้าวล่วงและเกิดการกระทบต่อสิทธิของผู้อื่น รัฐก็มีหน้าที่ที่จะต้องเข้าไปแก้ไขและถ้าหากมีความเข้าใจไม่ถูกต้องตรงกันก็จะเป็นประเด็นที่ รัฐจะต้องกล่าวอ้างกฎหมายขึ้นมาใช้บังคับได้ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญที่ได้ให้อำนาจไว้เพื่อควบคุมสถานการณ์ให้ยุติโดยเร็ว และอาจถึงขั้นที่ต้องใช้กำลังเข้าปราบปรามก็ได้ อย่างที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต ทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก และทหารก็จะถูกเรียกเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยไม่สมควรที่จะเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญ หมวดที่ ๕ แนวนโยบายแห่งรัฐ ส่วนที่ ๒ แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ มาตรา ๗๗ ว่ารัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ ฯลฯ ดังนั้นกองทัพจึงเป็นเครื่องมือของรัฐในการดำเนินการด้านความมั่นคงในทุกเรื่องตามขีดความสามารถ รวมทั้งการปราบปรามจลาจลในฐานะเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงาน เมื่อเกิดการใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตของกฎหมาย จึงทำให้ทหาร หรือกองทัพในบางกาศต้องเข้ามาเกี่ยวข้องโดยที่ไม่ได้เตรียมการอย่างเต็มที่เครื่องมือที่มีอยู่ก็ไม่เหมาะสมกับกรณีที่จะต้องเข้าหน้าที่ทหารก็ไม่ได้รับการฝึกมาเพื่อการนั้น จึงเป็นความไม่เหมาะสมอย่างสิ้นเชิงเพราะสุดท้ายกองทัพก็อาจตกเป็นจำเลยของสังคมโดยไม่ถูกต้องอยู่เสมอ ทั้งที่ทหารก็เป็นประชาชนคนไทยเหมือนกัน ในโอกาสนี้จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้เกิดขึ้นในกรณีที่กองทัพต้องทำหน้าที่ที่ไม่ได้อยากจะทำ โดยศึกษาจากคัมภีร์กฎหมายที่มีอยู่และสร้างกรอบแนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติการเหล่านั้นได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนเป็นการปฏิบัติภายใต้กฎหมายที่ให้อำนาจไว้ ผู้บังคับบัญชาของทหารก็จะใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาสั่งการใช้กำลังเท่าที่จำเป็นและตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองในกรณีที่มีการโต้แย้งเรื่องการใช้อำนาจโดยมิชอบโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งต้องถือว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคมมนุษย์ และโลกใบเดียวกัน มนุษย์ทุกคนต่างมีความสัมพันธ์และร่วมกันสร้างชุมชน สร้างประเทศของตน การยอมรับผู้นำที่ให้ความสำคัญต่อการดำรงอยู่ การทำมาหากินและการอยู่อาศัย โดยเฉพาะเรามีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมต้องสร้างระเบียบและวัฒนธรรมของเราเพื่อให้เราทุกคนเคารพสิทธิมนุษยชนและรักษาสิทธิของตน

๒. สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ในหมวดที่ ๑๑ องค์การตามรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๒ องค์การอื่นตามรัฐธรรมนูญ ข้อ ๒ มาตรา ๒๕๖ กำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๒๕๗ ดังนี้

๒.๑ ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณี

๒.๒ เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๓ เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง

๒.๔ ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย

๒.๕ เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและ กฎ ต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี

๒.๖ ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้

๒.๗ ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานและองค์การเอกชนและองค์การอื่นๆ

๒.๘ จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์

๒.๙ อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชน ประกอบด้วย

๑. การปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน โดยใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นแนวทาง มีอยู่ด้วยกัน ๓๐ ข้อหลัก จึงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้วย

๑.๑ ประเด็นปัญหาการใช้สิทธิของประชาชนตามกฎหมายบัญญัติข้อที่ ๒๐ ว่าด้วยสิทธิในการชุมนุมสาธารณะ (The right to public assembly) กำหนดว่าบุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการชุมนุม และการสมาคม โดยสงบ การบังคับให้บุคคลเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมจะกระทำมิได้ หมายความว่า

๑.๑.๑ ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการร่วมประชุม และการตั้งสมาคมโดยสันติ

๑.๑.๒ บุคคลใด ๆ จะถูกบังคับให้สังกัดสมาคมใดสมาคมหนึ่งไม่ได้

๓.๒ ความรับผิดชอบตามกฎหมายข้อที่ ๒๕ ว่าด้วยความรับผิดชอบ (Responsibility) กำหนดว่าบุคคลมีหน้าที่ต่อบุคคลอื่น ๆ ในการใช้และเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น โดยให้สอดคล้องกับข้อกำหนดอันยุติธรรมของศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชาติ และสวัสดิการโดยทั่ว ๆ ไปในสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้สิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ไม่ว่ากรณีใด ๆ จะใช้ให้ขัดกับความประสงค์และหลักการของสหประชาชาติไม่ได้ หมายความว่า

๓.๒.๑ ทุกคนมีหน้าที่ต่อประชาคม ด้วยการพัฒนาบุคลิกภาพของตนโดยอิสรภาพเต็มที่ จะกระทำได้ก็แค่ประชาคมเท่านั้น

๓.๒.๒ ในการใช้สิทธิและอิสรภาพแห่งตน ทุกคนตกอยู่ในบังคับของข้อจำกัดเพียงเท่าที่ได้กำหนดลงโดยกฎหมายเท่านั้น เพื่อประโยชน์ที่ได้มาซึ่งการนับถือและเคารพสิทธิ และอิสรภาพของผู้อื่นตามสมควรและที่จะเผชิญกับความเรียกร้องต้องการอันเที่ยงธรรมของศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสวัสดิการทั่วไปในสังคม

๔. ความผูกพันของรัฐบาลต่อหลักสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ ในการควบคุมการใช้สิทธิมนุษยชน (อำนาจตามกฎหมาย) บทบัญญัติตามมาตรา ๒๖ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ง. สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป บัญญัติว่า การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ฯลฯ

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

ส่วนที่ ๑๑ เสรีภาพในการชุมนุม

มาตรา ๖๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุม โดยสงบและปราศจากอาวุธ

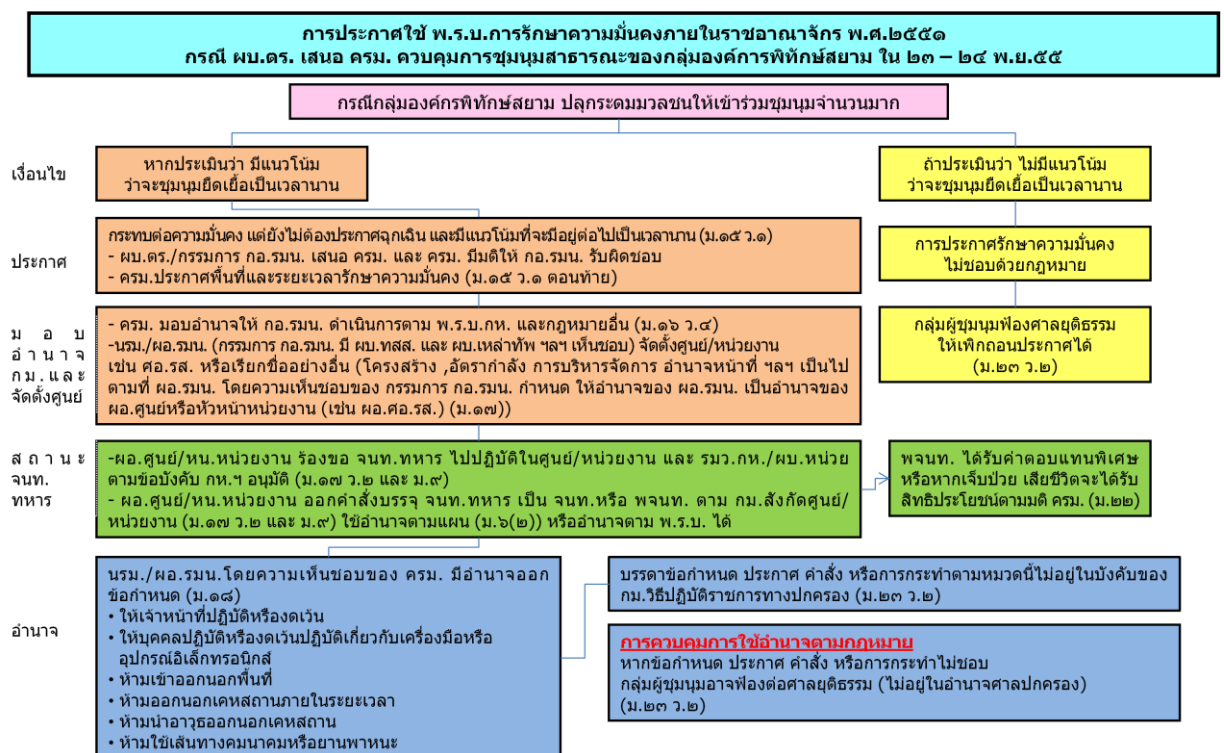
การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชน ที่จะใช้สถานที่สาธารณะ หรือ

เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้เขียนจะเน้นในการวางกรอบแนวทางในการควบคุมการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามที่กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจไว้ เพื่อให้สังคมได้มองเห็นในอีกมุมหนึ่ง คือ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ที่มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้ใช้สิทธิภายใต้กรอบขอบกฎหมาย และนอกเหนือจากนั้น ก็จะเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อควบคุมการใช้สิทธิเสรีภาพเกินเลยไปกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ ในกรณีการใช้สิทธิเสรีภาพจนเกิดการละเมิดต่อสาธารณชน หรือละเมิดกฎหมายด้วยการใช้กำลัง การขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และมาใช้อาวุธเข้าทำร้ายเจ้าพนักงาน หรือถึงขั้นการก่อการร้าย หรือล้มล้างรัฐบาล หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งจะพบว่าเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย หรือผู้ช่วยเจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งเหล่านั้น ก็มีความยุ่งยากลำบากใจมากพอสมควร ซึ่งเป็นเพราะต้องใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อปราบปรามพี่น้องคนไทยด้วยกัน ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม และยังมีการควบคุมบังคับบัญชาตามสายงาน ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดมากอยู่แล้ว โดยเฉพาะการเผชิญหน้าที่มีความตึงเครียดจนถึงขั้นต้องใช้อาวุธ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่แต่ละคนในการป้องกันตนจึงเกิดขึ้นอย่างไม่ทันได้มีการเตรียม หรือพิจารณาให้รอบคอบ จึงอาจตกเป็นจำเลยของสังคมได้ภายหลัง เพราะเจ้าหน้าที่เหล่านั้นเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยซึ่งประสบเหตุซึ่งหน้า และหากขาดความอดทนอดกลั้นและเกิดความหวาดกลัวขึ้นมาด้วย ก็จะทำให้เกิดการใช้อาวุธ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างมากมายอย่างที่ทราบกันดีอยู่แล้ว

การที่ต้องนำเสนอในมุมมองอีกด้านหนึ่ง เพื่อต้องการให้สาธารณชนได้ตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องลำบากใจในการกระทำทางปกครอง โดยใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ในฐานะเป็นเครื่องมือในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันหนึ่ง ประกอบด้วยการที่จะต้องเจียดจ่ายงบประมาณส่วนหนึ่งไปจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ เช่น โล่ กระบอง หมวก เลื่อยเกราะ ระเบิดควัน แก๊สน้ำตา รถฉีดน้ำ เป็นต้น จะต้องจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมกำลังพลในการปราบปรามจลาจล ทำให้เสียบุคลากรที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ตามปกติได้ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สายตรวจ การวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน กรณีมีการสนธิกำลังจากหลายหน่วยงาน ซึ่งต้องประจำการเฝ้าพื้นที่อยู่นานกว่าจะจบภารกิจ ต้องใช้จ่ายงบประมาณเพื่อเป็นเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหารจำนวนมาก จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า ปราบกฏมีการกล่าวถึงเรื่องเหล่านี้บ่อยมาก ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้นจึงจะได้สรุปภาพรวมตั้งแต่อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติ อำนาจของผู้บังคับบัญชาที่จะควบคุมสถานการณ์ สั่งการตามอำนาจให้เห็นตามลำดับ

การประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑(กรณีตัวอย่าง) จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่โดยตรงที่จะต้องเข้าดำเนินการ โดยจะต้องประเมินสถานการณ์ว่า เข้าเงื่อนไขของ พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายใน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงหรือไม่ เพื่อนำเสนอต่อ ครม. และ ครม. พิจารณาแล้ว ก็จะมีมติให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรรับผิดชอบเข้าดำเนินการต่อกรณีที่เกิดขึ้น โดยการประกาศพื้นที่และระยะเวลาในการดำเนินการไว้ด้วย ซึ่งถ้าหาว่าผู้ชุมนุมเห็นว่า การประกาศดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายก็สามารถที่จะฟ้องศาลปกครองให้เพิกถอนประกาศได้ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่จึงสามารถกระทำได้ตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ตามมาตรา ๖๓ แห่งราชอาณาจักรไทย และหากมีความรุนแรงตามสถานการณ์มากขึ้น ผอ.รมน./นายกรัฐมนตรี ก็อาจจัดตั้งศูนย์/หน่วยงาน และมอบอำนาจให้แก่ ผอ.ศูนย์/หน่วยงาน ที่ตั้งขึ้นไว้ และดำเนินการ ซึ่งส่วนใหญ่ทหารก็จะได้รับการพิจารณาให้เข้ามาเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ตามการร้องขอของ สตช. แลปฏิบัติตามแผนการรักษาความสงบเรียบร้อยต่อไปตามที่ได้มีการจัดเตรียมกำลังไว้แล้ว หลังจากนั้น ก็จะต้องขออนุมัติการเคลื่อนกำลังและใช้กำลังให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของฝ่ายทหารอย่างเคร่งครัด รายละเอียดตามแผนผัง นี้ และในหน้าต่อไป

หมายเหตุ พ.ร.บ. คือ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑, พ.ร.บ.กท. คือ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑
 พจนท. คือ พนักงานเจ้าหน้าที่, กรรมการ กอ.รมน. คือ คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ข้อบังคับ กท.ฯ คือ ข้อบังคับ กท.ฯ ด้วยการ
 การใช้กำลังทหาร การเคลื่อนกำลังทหาร และการเตรียมพร้อม พ.ศ.๒๕๕๕
 สธน.ทหาร
 ๑๖ พ.ย.๕๕

ในกรณีที่มีเหตุรุนแรงถึงขั้นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ อาจประกาศใช้กฎหมายที่มีการใช้อำนาจในระดับที่สูงขึ้น คือ การประกาศใช้กฎอัยการศึก เมื่อมีเหตุจำเป็นที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยที่อาจมีมาจากภายนอกหรือเกิดจากภายในราชอาณาจักร ทั้งนี้อาจจะประกาศใช้ทั่วทั้งราชอาณาจักร หรือเป็นพื้นที่ก็ได้ ซึ่งจะทำให้ทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ในส่วนที่เกี่ยวกับการยุทธ การระงับปราบปราม รายละเอียดตามแผนผังในหน้าถัดไป

“กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗”

เหตุผลในการประกาศกฎอัยการศึก

เพื่อเตรียมการ = เพื่อเป็นการวางแผนการรักษาราชอาณาจักร และสำหรับเตรียมทหารไว้พร้อมเมื่อมีเหตุจำเป็นที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยให้ปราศจากภัย ซึ่งอาจมีมาจากภายนอกหรือเกิดจากภายในราชอาณาจักร

= เวลาที่มีสงครามหรือการจลาจล ที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยให้ปราศจากภัย

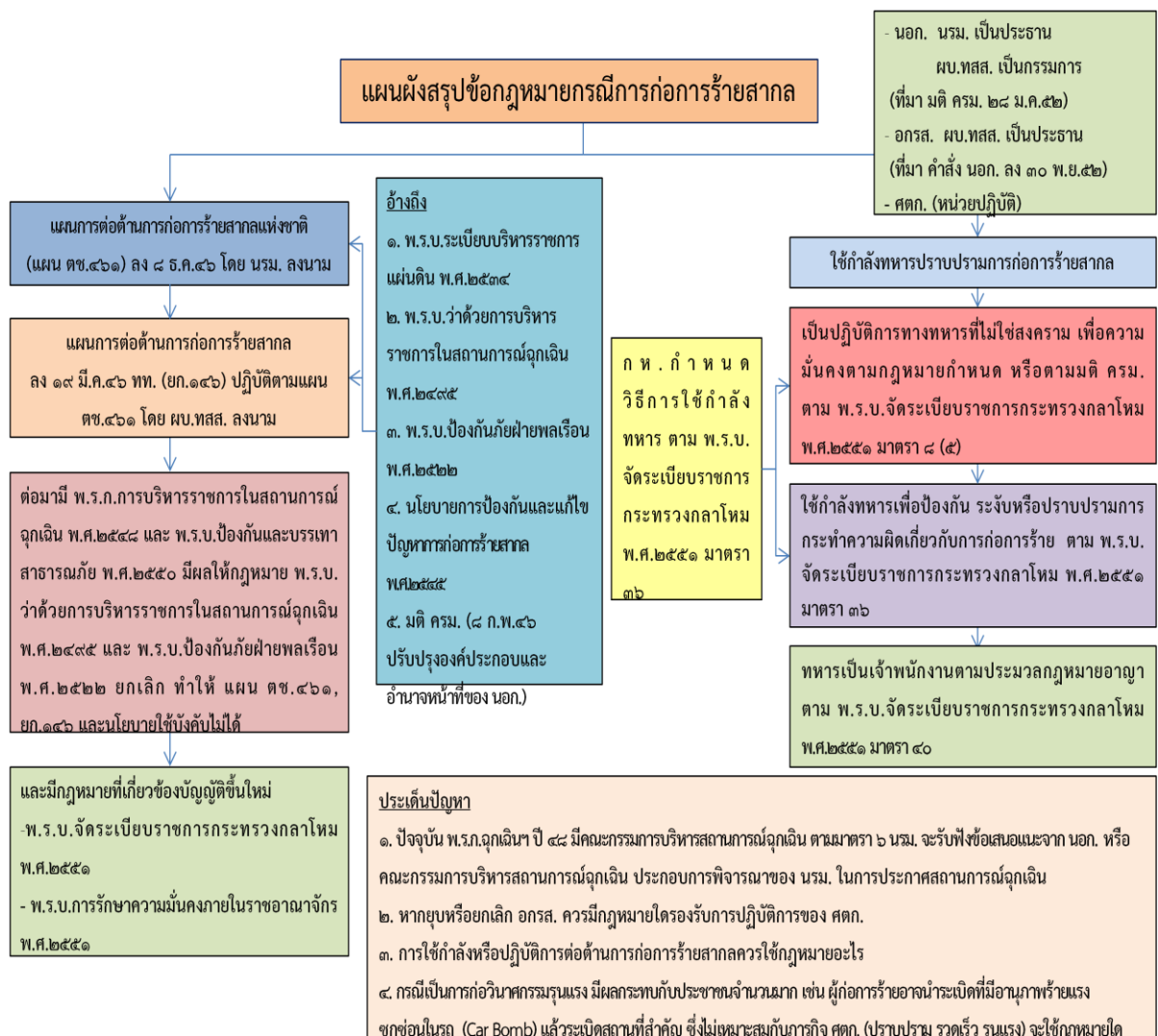
สมมุติฐาน = การฝึก กพร.๕๕ เป็นสถานการณ์สงคราม แต่ไม่ได้ประกาศสงครามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘

สมมุติสถานการณ์	เงื่อนไขในการประกาศ	ผู้มีอำนาจประกาศฯ
“สงคราม”	มีสงครามหรือจลาจล (มาตรา ๒ , ๔)	ประกาศแล้วฝ่ายทหารมีอำนาจ (ตามกฎหมาย)
๑. ก่อนวัน ต. ๓๐ วัน	} ควรประกาศกฎอัยการศึก ทั่วราชอาณาจักรก่อนวัน ต. ๓๐ วัน เพื่อเตรียมการไว้ เมื่อมีเหตุจำเป็น (กรณีสงคราม)	อำนาจประกาศ ๑. ครม. นำทูลเกล้าฯ พระมหากษัตริย์ มีพระบรมราชโองการ ใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ๒. ผบ.พัน, ผบ.ป้อมค่ายที่มีกำลัง ไม่น้อยกว่า ๑ กองพัน แต่ต้องรับรายงานรัฐบาลโดยเร็วที่สุด
๒. วัน ต. (วัน ป. - ๔๐)		ประกาศแล้วมีอำนาจ (ผลของการประกาศฯ) ๑. เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่พลเรือน ในส่วนที่ เกี่ยวกับการยุทธ การระงับปราบปรามฯ เจ้าหน้าที่พล ปฏิบัติ ตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ทหาร (มาตรา ๖) ๒. เจ้าหน้าที่ทหาร มีอำนาจเต็มในการตรวจค้น, เกณฑ์, ห้าม, ยึด, เข้าอาศัย, ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ ซบไล่ (มาตรา ๘) และกัก ไม่เกิน ๗ วัน (มาตรา ๑๕ ทวิ)
๓. วัน ร. (วัน ป. - ๒๙)		
๔. วัน ป.		

หมายเหตุ กรุณาดูสรุปอำนาจหน้าที่ ผบ.ทสส. ประกอบ ชั้นเตรียมการคณะผู้บัญชาการทหาร (ผบ.ทสส. เป็นประธาน) เสนอแนะ รมว.กท.

นำเรื่องเข้า ครม. นำทูลเกล้าฯ มีพระบรมราชโองการประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร

ในบางกรณีที่อาจมีการแทรกแซงจากภายนอกประเทศประกอบด้วย อาจจะต้องใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อการต่อต้านการก่อการร้ายสากลประกอบด้วย ซึ่งอาจมีผลกระทบในวงกว้างต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ในกรณีนี้อาจจะมีการดำเนินการตามกฎหมายความมั่นคงเรื่องอื่นๆ ซึ่งฝ่ายบริหารมีอำนาจในการบัญญัติขึ้นก่อนหรือระหว่างที่มีเหตุการณ์ เช่น พระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และ พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานที่จัดตั้งไว้เพื่อการต่อต้านการก่อการร้ายสากลก็จะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะดำเนินการได้ รายละเอียดตามแผนผัง

หมายเหตุ นอก. = คณะกรรมการนโยบายและอำนาจการแก้ไขปัญหการก่อการร้ายสากล

จัดทำโดย สธน.ทหาร

อกรส. = คณะอนุกรรมการอำนาจการแก้ไขปัญหการก่อการร้ายสากล

ข้อพิจารณา

ประเด็นที่ ๑ ก่อนการดำเนินการใด ควรให้คณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน ตามมาตรา ๖ (พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ๔๘) ให้ข้อเสนอแนะต่อ นรม. เพราะเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการก่อการร้ายหรือไม่ อย่างไร จากนั้นดำเนินการตามขั้นตอนที่ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ กำหนด ส่วน นอก อาจให้ข้อเสนอแนะ นรม. ได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการก่อการร้ายสากลหรือไม่ เพื่อประกอบการพิจารณาของ นรม.

ประเด็นที่ ๒ หากยุบ อกรส. ศตภ. จะมีกฎหมาย พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ หาก นรม. ประกาศฯ ทั้งนี้ นรม. ต้องแต่งตั้งทหารเป็นหัวหน้ารับผิดชอบ หาก นรม. ไม่ประกาศฯ ทหารยังคงมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๓๖ แห่ง พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ สรุปว่า “การใช้กำลังทหารหรือการอื่นใด...ปราบปรามการกระทำผิดที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐเกี่ยวกับการก่อการร้าย...” ขณะเดียวกันทหารก็ต้องปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในประเด็นที่ ๓ ทางเลือกที่ ๒

พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปรามการก่อการร้าย

พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ไม่ได้บัญญัติในการแก้ไขการก่อการร้าย จึงแตกต่างกับ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ และเงื่อนไขในการประกาศ

ต้องมีเหตุการณ์ที่มิแนมน้อมจะมิอยู่ต่อไปเป็นเวลานาน (มาตรา ๑๕) แต่สถานการณ์การก่อการร้ายมีลักษณะรวดเร็วและรุนแรง

พ.ร.บ.กฏอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗ เป็นกฎหมายของฝ่ายทหาร ใช้กับสถานการณ์ที่กฎหมายฝ่ายพลเรือนไม่สามารถใช้บังคับได้ เช่น กรณีสงครามหรือการจลาจลขนาดใหญ่ ไม่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายสากล นอกจากนั้นทหารอาจต้องรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

ประเด็นที่ ๓ ทางเลือกที่ ๑ ให้ สตช. ปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย โดยบังคับใช้ตามประมวลกฎหมายอาญา ฯลฯ ซึ่งเป็นกฎหมายปกติ หาก นรม. ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน อาจแต่งตั้ง สตช. เป็นหัวหน้ารับผิดชอบได้

ทางเลือกที่ ๒ การใช้กำลังทหารระงับ หรือปราบปรามการก่อการร้ายเป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม ต้องขออนุมัติต่อ ครม. ตาม พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๘ (๕) และทหารจะอยู่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตาม พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๔๐ ทั้งนี้ กท. จะต้องกำหนดวิธีการใช้อำนาจดังกล่าว โดยไม่ควรให้มีผลกระทบต้อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

อนึ่ง หากไม่ปฏิบัติตามทางเลือกที่ ๒ และ นรม. ไม่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศฯ แต่ไม่แต่งตั้งทหารเป็นหัวหน้ารับผิดชอบ ทหารจะอยู่ในฐานะผู้ช่วยเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ประเด็นที่ ๔ กรณีมีการก่อวินาศกรรมรุนแรงใช้อำนาจตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ ซึ่งกฎหมายบัญญัติถึงการก่อวินาศกรรมไว้ด้วย น่าจะเหมาะสมในการนำมาบังคับใช้กับการก่อวินาศกรรมรุนแรง แต่อำนาจหน้าที่อยู่ที่ มท. (รมว.มท.) เป็นผู้รักษาการตาม พ.ร.บ.นี้ แต่กฎหมายกำหนดให้ นรม. มีอำนาจประกาศฯ กรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๓๑ อาจสั่งการหน่วยงานของรัฐ (รวมถึง กท.) ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงให้ความช่วยเหลือประชาชนด้วย

ข้อเสนอแนะ ๑. ควรให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาแก้ไขแผนการต่อต้านการก่อการร้ายสากล (ตช.๔๖๑) และแผน ยก.๑๖๖ ซึ่งปฏิบัติตามแผน ตช.๔๖๑ ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องบังคับใช้หลายฉบับ และยกเลิกกฎหมายในการปฏิบัติตามแผนแล้ว ทำให้แผนดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้

๒. เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น (กรณี นรม. ไม่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน) ควรขอมติ ครม. เพื่อให้ทหารมีอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เป็นไปตาม

จัดทำโดย สอน.ทหาร

กระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๘ (๕) , ๓๖ , ๔๐

๓. กท. ควรกำหนดวิธีการใช้กำลังทหารตาม พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓๖

พ.ร.บ. จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้คณะผู้บัญชาการทหาร ซึ่งมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธาน ผู้บัญชาการเหล่าทัพ และเสนาธิการทหารเป็นผู้เสนอแนะต่อ รมว.กท. เสนอเรื่องให้ ครม. พิจารณาประกาศใช้กฏอัยการศึก และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กองทัพอไทย ได้มีการเตรียมการในการปฏิบัติการกิจหน้าที่ ให้เป็นไปตามกฎหมายในทุกขั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ และผูกพันต่อผู้บังคับบัญชาในทุกระดับชั้นอย่างชัดเจน ดังแสดงตามแผนผัง ในหน้าถัดไป

สรุปอำนาจหน้าที่ ผบ.ทสส. และผู้บังคับบัญชาทหารตามกฎหมายเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร

ในการป้องกันประเทศประกอบภารกิจ กปร.๕๕

ขั้นเตรียมการ

เรื่อง	กฎหมายภายในประเทศ	กฎหมายระหว่างประเทศ	หมายเหตุ
<p>๑.๑ คณะผู้บัญชาการทหาร มี ผบ.ทสส. เป็นประธาน เสนอแนะต่อ รมว.กท. นำเรื่องเข้า ครม. เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ มีพระบรมราชโองการใช้อัยการศึก ทหารอาสาสมัคร</p> <p>๑.๒ กรณีจำเป็นเร่งด่วน (สงคราม/จลาจล) ผบ.ที่มีกำลัง อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่น้อยกว่า ๑ กองพัน หรือ ผบ.ในป้อมหรือในที่มั่นของทหารรักษา ผบ.จะประกาศใช้อัยการศึก แต่ต้องรายงานรัฐบาลทราบเร็วที่สุด</p> <p>๑.๓ เสนอแนะ รมว.กท. ออกกฎกระทรวง (กฎเสนาบดี) เพื่อกำหนดขั้นตอนรายละเอียดเพิ่มเติมในการใช้อำนาจตามกฎหมายอัยการศึก เช่น การเกณฑ์, ห้าม, ยึด เป็นต้น</p>	<p>รธน. ม.๑๘๘ และกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ม.๒ และ ม.๔</p> <p>รธน. ม.๑๘๘ และกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ม.๒ และ ม.๔</p> <p>กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ม.๑๗</p>		
๒. คณะผู้บัญชาการทหาร มี ผบ.ทสส. เป็นประธาน เสนอแนะต่อ รมว.กท. นำเรื่องเข้า ครม. เพื่อเสนอต่อรัฐสภาประกาศสงคราม	รธน. ม.๑๘๙ และ พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการ กท. พ.ศ.๒๕๕๑ ม.๔๗		
๓. เกณฑ์ทรัพย์สินเพื่อการฝึกราชการสนามที่มีพลเรือน เข้าร่วมการฝึกในเวลาปกติ	พ.ร.บ. การเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐ ม.๑๐ ถึง ม.๔๑		
๔. อำนาจเสนอต่อ รมว.กท. เพื่อให้มีการตราพระราชกฤษฎีการะดมพล	พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ ม.๓๖		

ชั้นปฏิบัติการ

เรื่อง	กฎหมายภายในประเทศ	กฎหมายระหว่างประเทศ	หมายเหตุ
<p>๑.๑ พระมหากษัตริย์ทรงมีพระบรมราชโองการประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือ ผบ.ทหาร ประกาศใช้ กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร</p> <p>๑.๒ พระมหากษัตริย์ทรงประกาศสงคราม</p>	<p>รธน. ม.๑๘๘, กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ม.๒ และ ม.๔</p> <p>รธน. ม.๑๘๙</p>		
<p>๒. คณะผู้บัญชาการทหาร มี ผบ.ทสส. เป็นประธาน ควบคุมอำนาจการยุทธในภาพรวม ควบคุมบังคับบัญชากองกำลัง เฉพาะกิจร่วมที่จัดตั้งกรณีที่มีสถานการณ์ที่กระทบ ต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศ</p>	<p>พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการ กท. พ.ศ. ๒๕๕๑ ม.๔๗</p>		
<p>๓.๑ รมว.กท. มีอำนาจสั่งใช้กำลังทหารที่มีอาวุธ เว้นแต่กรณีสั่งใช้กำลังทหารเพื่อดำเนินการรุกล้ำดินแดน ตามแผนที่กำหนดไว้หรือตามจำเป็น ให้ ผบ.ทหาร ในพื้นที่พิจารณาสั่งการตามแผน</p> <p>๓.๒ ผบ.ทสส. เป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎการใช้กำลัง</p>	<p>รธน. ม.๗๗, พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการ กท. พ.ศ.๒๕๕๑ ม.๓๓ และ คำสั่ง กท. (เฉพาะ) ที่ ๕๙/๕๐ ลง ๗ มี.ค.๕๐</p> <p>คำสั่ง กท. (เฉพาะ) ที่ ๕๙/๕๐ ลง ๗ มี.ค.๕๐</p>	<p>ก ก ฎ บั ต ร สหประชาชาติ ข้อ ๒ (๔) และ ข้อ ๕๑</p>	<p>อาจเป็นการใช้กำลังทหารเพื่อป้องกันประเทศตามหลักป้องกันตนเองซึ่งอาจจำเป็นต้องรุกเข้าไปในดินแดนฝ่ายตรงข้ามเท่าที่จำเป็นเพื่อยับยั้งภัยอันตรายที่คุกคามกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้และโปรดดูข้อห้าม</p>
<p>๔. ผบ.ทสส. (แม่ทัพใหญ่หรือแม่ทัพรอง) มีอำนาจกำหนดข้อบังคับบรรยายความเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการตาม กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๔๕๗ ตรวจค้น เถณฑ์ ห้าม ยึด เข้าอาศัยที่ใดๆ ทำลายเปลี่ยนแปลงสถานที่ ซบไล่ กัก</p>	<p>กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ม.๘ ถึง ม.๑๕ ทวิ และ ม.๑๗</p>		

ชั้นปฏิบัติการ

เรื่อง	กฎหมายภายในประเทศ	กฎหมายระหว่างประเทศ	หมายเหตุ
๕. ผบ.ทสส. สั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีอาญาในศาลทหารก็ได้	กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช๒๔๕๗		
๖. ผบ.ทสส. มีอำนาจเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ โดยตรวจค้น เกณฑ์ ยึดทรัพย์สิน แรงงาน	พ.ร.บ.การเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ.๒๕๓๐ ม.๔๒ ม.๔๓ และ ม.๔๗		
๗. รมว.กท. แต่งตั้งนายทหารยศ พล.ต.ขึ้นไปเป็น ผอ.ควบคุมสินค้า (สารเคมี,อาวุธ) ทำหน้าที่แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ตรวจค้น ยึดอายัด จับ ควบคุม	พ.ร.ก.ควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ. ๒๕๒๔		
๘. รมว.กท., รมว.กค., รมว.พณ. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจ ยึด ธิบของจับ อาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม	พ.ร.บ.ควบคุมการส่งออกไป นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.๒๔๙๕		
๙. ผบ.ทร. และเจ้าหน้าที่ทหารเรือ มีอำนาจดำเนินการ ตามความจำเป็นเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด	พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.๒๕๓๔ ม.๕		
๑๐. ผบ.ทร. และเจ้าหน้าที่ทหารเรือ มีอำนาจสั่งให้เรือหยุดตรวจค้น ยึดเรือ	พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียม พ.ศ.๒๕๓๐ ม.๗ ถึง ม.๘ และ ม.๑๑ ถึง ม.๑๘		
๑๑. เจ้าหน้าที่ทหารอากาศ มีอำนาจตรวจค้น กัก ยึด จับ ตรวจ และพิสูจน์ฝ่ายอากาศยาน สั่งให้อากาศยานบิน ตามเส้นทางที่กำหนดนำอากาศยานขึ้นสกัดกั้น	พ.ร.บ.ว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำผิดต่อกฎหมาย พ.ศ.๒๕๕๓ ม.๑๕		
๑๒. เข้าในสถานที่ผลิตยุทธภัณฑ์ ตรวจค้น กัก ยึด อายัด ยุทธภัณฑ์	พ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.๒๕๓๐ ม.๓๐		

ชั้นสิ้นสุดการปฏิบัติการ

เรื่อง	กฎหมายภายในประเทศ	กฎหมายระหว่างประเทศ	หมายเหตุ
<p>๑.๑ พระมหากษัตริย์ทรงประกาศสงบศึก (หากมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา)</p> <p>๑.๒ พระมหากษัตริย์ทรงมีพระบรมราชโองการเลิกใช้ กฎอัยการศึก</p>	<p>รธน. ม.๑๙๐</p> <p>รธน. ม.๑๘๘ และกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ม.๕</p>		
<p><u>ข้อห้ามที่สำคัญตามกฎหมายระหว่างประเทศ</u></p> <p>๑.ห้ามขู่เชลย ดูหมิ่น หรือกระทำให้เชลยศึกได้รับความอับยศ ทรมานร่างกายหรือจิตใจ</p>	<p>พ.ร.บ. บังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก พ.ศ.๒๔๙๘ ลง ๑๒ ส.ค.๙๒</p>	<p>อนุสัญญาเจนีวา เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก ค.ศ. ๑๙๒๗ ค.ศ.๑๙๔๙</p>	<p>ผ.บ.ทหารควรียศแนวทาง การใช้อาวุธให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ตามข้อบังคับ กท.ว่าด้วยการใช้กำลังทหารฯ</p>
<p>๒.ห้ามโจมตีต่อพลเรือน วัตถุพลเรือน โจมตีได้เฉพาะต่อ พลรบ เว้นแต่พลเรือนมีส่วนร่วมหรือวัตถุพลเรือนเป็นเป้าหมายทางทหาร</p>		<p>จารีตประเพณีของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ</p>	
<p>๓.ห้ามใช้อาวุธจนก่อให้เกิดความบาดเจ็บที่มากเกินไปหรือใช้กระสุนที่ทำให้บาดแผลขยายตัวในร่างกายมนุษย์ อาวุธเพลิง อาวุธเลเซอร์ส่งผลให้ตาบอด อาวุธเคมี อาวุธชีวภาพ สารพิษ</p>		<p>อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต โอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ค.ศ.๑๙๙๗ พิธีสารว่าด้วยการห้ามใช้อาวุธชีวภาพเป็นวิธี ในการรบ ค.ศ.๑๙๒๙ จารีตประเพณีของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ</p>	
<p>๔.ห้ามบุคคลที่มีอายุไม่ถึง ๑๘ ปีมีส่วนร่วมในการสู้รบหรือถูกเกณฑ์โดยไม่สมัครใจให้เข้าร่วมในกองทัพ</p>		<p>อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.๑๙๘๙ และพิธีสารเพิ่มเติม</p>	
<p>๕.ห้ามโจมตีทรัพย์สินทางวัฒนธรรม เว้นแต่มีความจำเป็นทางทหารอย่างยิ่งยวด</p>	<p>ประกาศใช้อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ</p>	<p>อนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วยอาวุธ ค.ศ.๑๙๕๔ จารีตประเพณีของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ</p>	

หมายเหตุ ในภาวะสงคราม กฎหมายภายในประเทศที่เหมาะสมมากที่สุดคือ “กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗” แต่ในขั้นเตรียมการ (เวลาปกติ) ต้องเสนอแนะ รมว.กท.ตรากฎกระทรวง (กฎเสนาบดี) บรรยายข้อความรายละเอียดในการใช้อำนาจหน้าที่ของทหารให้ชัดเจน (ซึ่งข้อเท็จจริงเคยมีการตรากฎเสนาบดี เมื่อ ๒๑ ก.ย.๒๔๕๗ ซึ่งยังไม่ได้กำหนดรายละเอียดมากนักและเป็นเวลานานมาแล้ว) หากเกิดภาวะสงครามจริงก็ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้สมบูรณ์

ส่วนกฎหมายระหว่างประเทศในภาวะสงครามยังมีข้อห้ามอีกมากที่นำเรียนเพื่อกรุณาทราบในกฎหมายที่สำคัญเพื่อประกอบการฝึกเท่านั้น

ที่มา

สธน.ทหาร

๖ ก.ค.๕๕

การเตรียมการให้มีการกำกับดูแลการใช้กฎหมายและการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร จะมีอยู่หลายระดับ ตั้งแต่การเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงาน เป็นเจ้าพนักงาน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจเหนือฝ่ายพลเรือน และรวมถึงการใช้อำนาจสั่งการให้พิจารณาคดีอาญาในศาลทหารก็ได้ ในกรณีประกาศกฎอัยการศึกดังแสดงแล้วนั้น มีข้อพิจารณาที่น่าสนใจ คือ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ควรเพิ่มเติมความคุ้มครองเพราะการเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานนั้น ไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และพฤติการณ์การกระทำของผู้ที่เข้าไปช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ดังนั้นผู้ที่เข้าไปช่วยเหลือเจ้าพนักงานจึงมีสถานะเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานที่ยังไม่มีบทคุ้มครองตามกฎหมาย

ส่วนที่ควรเพิ่มเติมในกฎหมายและการตีความอำนาจหน้าที่ คือ

๑. เพิ่มคำว่า “และพฤติการณ์การกระทำของผู้ที่เข้าไปช่วยเหลือเจ้าพนักงาน จึงมีสภาพเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานและมีบทคุ้มครองตามกฎหมาย”

๒. ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานจะต้องปฏิบัติภารกิจร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ยังคงอยู่ภายใต้การสั่งการของผู้บังคับบัญชาของทหารแต่ต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ ร่วมปฏิบัติภารกิจด้วย ซึ่งกำลังเจ้าพนักงานตำรวจจะมีจำนวนไม่น้อยเท่าไรก็ได้)

๓. ผู้ใด (ใครก็ตาม) เข้าไปช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ว่าจะได้รับการร้องขอหรือไม่ ผู้นั้นมีสถานะเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเป็นกรณีพิเศษ กรณีไม่มีแผน เป็นสภาพบังคับ

ต้องช่วยในเหตุการณ์ฉุกเฉินเฉพาะหน้า จะปฏิเสธได้ก็ต่อเมื่อ ผู้ต้องเข้าช่วยจะเป็นภัยอันตราย (มาตรา ๑๓๘ บัญญัติว่า “ต้องช่วย” หากไม่ช่วยโดยไม่มีเหตุ เช่นจะเป็นอันตราย จะมีความผิดตามมาตรา ๑๖๘)

๔. ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานมีอำนาจ ตามสั่งการของ เจ้าพนักงานหรืออาศัยอำนาจของเจ้าพนักงาน

๕. เจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ถ้าเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ผู้ นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมาย หากผู้ใดต่อสู้ขัดขวาง ทำร้าย หรือฆ่าผู้ ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน จะมีโทษหนักขึ้น (ตามป.อาญา มาตรา ๑๓๘, ๒๕๖, ๒๕๘(๓))

รายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการเป็น “ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน”

ในการปฏิบัติภารกิจการปฏิบัติทางทหารนอกเหนือจากสงครามนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะต้องมีกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องรองรับ โดยมีสถานะเป็น “พนักงานเจ้าหน้าที่/เจ้าพนักงาน” หรือ “ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน”

๑. พนักงานเจ้าหน้าที่/เจ้าพนักงาน เป็นสถานะที่มีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน เช่น การเป็นเจ้าพนักงาน หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๖ (กรม. มีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ใน กอ.รมน. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่) การเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ มาตรา ๗ (นรม. มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.ก.ฯ และตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของ นรม.)

๒. ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน การเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานนั้น ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยตรง แต่เป็นการตีความจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้ และพฤติการณ์การกระทำของผู้ที่เข้าไปช่วยเหลือเจ้า พนักงาน จึงมีสภาพเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานและมีบทคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	การตีความ
<p><u>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</u></p> <p>มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้</p> <p>(๑๖) “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายความว่าถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม</p>	<p>- ตำรวจ คือ เจ้าพนักงานตามกฎหมาย</p>
<p><u>ประมวลกฎหมายอาญา</u></p> <p>มาตรา ๓๖๘ ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการ ตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>- เจ้าพนักงานมีอำนาจขอให้ผู้อื่นช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่</p> <p>- แม้ว่า ป.อาญา มาตรา ๓๖๘ จะไม่ได้กำหนดว่าการร้องขอจะต้องทำเป็นหนังสือ แต่ในทางปฏิบัติฝ่ายตำรวจจะร้องขอเป็นหนังสือ (ตร. มีหนังสือถึงเหล่าทัพ)</p> <p>- หากมีสิ่งบอกเหตุว่าอาจเกิดความไม่สงบขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ ผบ.หน่วยทหาร สามารถสั่งเตรียมพร้อม ตามแผนที่กำหนดไว้ หรือตามความจำเป็นได้ (ข้อบังคับ กท. ว่าด้วยการใช้กำลังทหาร การเคลื่อนกำลังทหาร และการเตรียมพร้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๒.๓)</p> <p>- การเคลื่อนกำลังและใช้กำลังตามที่ ตร. ร้องขอ (เพื่อการอารักขาคพลหรือสถานที่สำคัญ) จะต้องรายงานขออนุมัติตามสายการบังคับบัญชา โดยข้อบังคับ กท. ว่าด้วยการใช้กำลังทหารฯ ข้อ ๘.๕ และข้อ ๑๐.๑ กำหนดอำนาจไว้ดังนี้ ผบ.พัน. ไม่เกิน ๑ หมวด / ผบ.กรม. ไม่เกิน ๑ กองร้อย / ผบ.ทบ. ไม่เกิน ๑ กองพัน/ผบ.ทสส. ไม่เกิน ๑ กรม / เกินกว่านั้นเป็นอำนาจของ รมว.กท.</p>

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	การตีความ
	<p>- ธน. มีความเห็นเพิ่มเติมว่า เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหารแล้ว หน่วยทหารจะต้องมีหนังสือแจ้งฝ่ายตำรวจ พร้อมแนบรายชื่อผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ฝ่ายตำรวจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานด้วย</p> <p>- ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานจะต้องปฏิบัติภารกิจร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ยังคงอยู่ภายใต้การสั่งการของผู้บังคับบัญชาของทหารแต่ต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ ร่วมปฏิบัติภารกิจด้วย ซึ่งกำลังเจ้าพนักงานตำรวจจะมีจำนวนมากน้อยเท่าไรก็ได้)</p> <p>คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗/๒๕๔๑ ต้องมีเจ้าพนักงานตำรวจอยู่ด้วย (ในสายตาเจ้าพนักงานตำรวจ)</p>
<p><u>บทกฎหมายฯ</u> <u>คุ้มครองการทำงานของ ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน</u></p> <p><u>ประมวลกฎหมายอาญา(มาตรา ๑๓๘ เป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้า)</u></p> <p>มาตรา ๑๓๘ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือ ผู้ซึ่ง<u>ต้องช่วย</u>เจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับ ไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>- ผู้ใด (ใครก็ตาม) เข้าไปช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ว่าจะได้รับการร้องขอหรือไม่ ผู้นั้นมีสถานะเป็น ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เป็นกรณีไม่มีแผน เป็นสภาพบังคับต้องช่วย ในเหตุการณ์ฉุกเฉินเฉพาะหน้า จะปฏิเสธได้ก็ต่อเมื่อ ผู้ต้องช่วยจะเป็นภัยอันตราย (มาตรา ๑๓๘ บัญญัติว่า “ต้องช่วย” หากไม่ช่วยโดยไม่มีเหตุ เช่น จะเป็นอันตราย จะผิดตามมาตรา ๓๖๘)</p> <p>- ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานมีอำนาจ (ตามสั่งการของเจ้าพนักงานหรืออาศัยอำนาจของเจ้าพนักงาน) สั่งให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามคำสั่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งในกรณีนี้คือ<u>การ</u><u>อารักขา</u>บุคคลหรือสถานที่สำคัญ โดยสามารถใช้กำลังป้องกันตนเอง บุคคลหรือสถานที่สำคัญที่ตนอารักขาได้ตามสมควรแก่เหตุ (ปฏิบัติตามคำสั่ง กท. (เฉพาะ) ที่ ๕๙/๕๐ เรื่องกฎการใช้กำลังของกองทัพไทย)</p>
<p>มาตรา ๖๘ ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตราย ซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด</p>	<p>- ไม่สามารถใช้กำลังปราบปรามการจลาจลได้ เพราะ</p>

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	การตีความ
<p>มาตรา ๗๐ ผู้ใดกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน แม้คำสั่งนั้นจะมีชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้กระทำมีหน้าที่หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>มาตรา ๒๙๖ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการใดประการหนึ่งดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๙ (ผู้ช่วยเจ้าพนักงาน) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี</p> <p>มาตรา ๒๘๙ (๓) ผู้ใดฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ต้องระวางโทษประหารชีวิต</p>	<p>พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการ กห. พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ กำหนดว่าจะต้องเป็นไปตามที่ กห. กำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจาก ครม. (เป็นไปตามแผน สร.๔๒ โดยอยู่ในขั้นที่เกินขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และ ครม. มติให้โอนความรับผิดชอบให้ฝ่ายทหาร)</p> <p>- เจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเหลือ เจ้าพนักงานถ้าเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่ง ที่มีชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>- หากผู้ใดต่อสู้ขัดขวาง ทำร้าย หรือฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน จะมีโทษหนักขึ้น (ตาม ป.อาญา มาตรา ๑๓๘ , ๒๙๖ , ๒๙๘ (๓))</p>

หมายเหตุ ตัวอักษรสีแดง = สธน.ทหาร เพิ่มเติมแก้ไข

หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบการปฏิบัติการต่อประชาชนของเจ้าหน้าที่ในฐานะเป็นเครื่องมือของรัฐ(ทั้ง โดยตรง และ โดยอ้อม)

๑. รัฐบาล

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๓. กระทรวงกลาโหม (กองทัพไทย)ในฐานะเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงาน

๔. เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญ

๒. พระราชบัญญัติ

๓. พระราชกำหนด หรือ ประกาศกฎอัยการศึก

๔. กฎหมายการก่อการร้ายสากล

๕. พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑

๖. พ.ร.บ.จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๕๑

๗. ข้อบังคับ กท. ว่าด้วยการใช้กำลังทหาร การเคลื่อนกำลังทหารและการเตรียมพร้อม พ.ศ.๒๕๔๕

แนวทางการดำเนินการ

๑. รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรงในการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมฝูงชน ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ

๒. ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วยการฝึกอบรมให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่มีกฎหมายกำหนด ให้อำนาจไว้

๓. จัดให้มีเครื่องมือที่มีความทันสมัยทั้งในการป้องกันตัวและการปฏิบัติการจากเบาไปหาหนัก

๔. เจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมปฏิบัติการ จะต้องได้รับการฝึกอบรมในเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และจะต้องมีผู้บังคับบัญชารับผิดชอบต่อควบคุม โดยใกล้ชิด เพื่อป้องกันการกระทำเกินกว่าเหตุและบานปลาย ไปจนไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

๕. การเจรจาต่อรองเป็นแนวทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในระยะเริ่มต้น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ประชาชนจะสามารถแสดงออกทางการเมืองได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยมั่นใจว่าจะได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนดโดยไม่ถูกละเมิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและสามารถที่จะเรียกร้องจากรัฐในการเยียวยากรณีถูกละเมิดอย่างเป็นธรรม

๒. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องปฏิบัติกรต่อประชาชนจะสามารถเข้าใจกระบวนการและขั้นตอน ในการปฏิบัติ อีกทั้งมีการควบคุมบังคับบัญชาที่ดี สามารถพยากรณ์สถานการณ์ในอนาคตได้อย่างแม่นยำเพื่อระงับเหตุได้แต่ต้นมือ

๓. เจ้าหน้าที่จะสามารถมั่นใจได้ว่าจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเช่นกันในกรณีที่มีเหตุรุนแรงเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด

๔. รัฐในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจการปกครองจะต้องตระหนักและพร้อมที่จะรับผิดชอบในการใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะเป็นเครื่องมืออย่างเหมาะสมในทุกโอกาสด้วย

บรรณานุกรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน *Universal Declaration of*

Human Right กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๒๕๕๕

ชาญชัย แสวงศักดิ์,ดร. กฎหมายมหาชน ความเป็นมา ทฤษฎี และหลักการที่สำคัญ กรุงเทพฯ บริษัท

วิญญูชนจำกัด ๒๕๕๓

ชาญชัย แสวงศักดิ์,ดร. คำอธิบายกฎหมายปกครอง กรุงเทพฯ บริษัทวิญญูชนจำกัด ๒๕๕๓

ปรีดี เกษมทรัพย์,ศาสตราจารย์ ดร. นิติปรัชญา กรุงเทพฯ บริษัทวิญญูชนจำกัด ๒๕๕๓

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต) ประชาธิปไตยจริงแท้คือแค่ไหน กรุงเทพฯ สนง.คณะกรรมการ

การเลือกตั้ง ๒๕๕๔

สมยศ เชื้อไทย,รองศาสตราจารย์ หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น กรุงเทพฯ บริษัทวิญญูชนจำกัด ๒๕๕๓

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายมหาชน *Public*

Law นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ๒๕๕๕

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ

กฎหมายทั่วไป *General Principle of Law* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ๒๕๕๕

สำนักงานศาลปกครอง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กรุงเทพฯ สำนักงานศาลปกครอง ๒๕๔๗

สำนักงานศาลปกครอง หลักกฎหมายปกครองฝรั่งเศส กรุงเทพฯ สำนักงานศาลปกครอง ๒๕๔๗

สำนักงานศาลปกครอง หลักประกันสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง กรุงเทพฯ สำนักงานศาลปกครอง

๒๕๕๔

บทความทางวิชาการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

เรื่อง สิทธิในการรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็นและความรับผิดชอบต่อการ กระทำ

(ศึกษากรณี การปฏิบัติการต่อประชาชนของเจ้าหน้าที่ในฐานะเป็นเครื่องมือของรัฐตามกฎหมายต้องได้รับความคุ้มครองและต้องได้รับการอบรมเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอย่างถูกต้อง)

โดย

พลโทปานศิริ มีผล

นรป. ๑ เลขประจำตัว ๒๒๐๑๕๖

เสนอบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรหลักนิติกรรมเพื่อประชาธิปไตย

วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เดือนมีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖